

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר

נר חנוכה — תרצ"ד

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שני אורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו-יורק

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

SEFER HAMAAMORIM—5694
MAAMOR NER CHANUKAH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

ORDER DEPARTMENT:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

נסדר בדפוס „עזרא”
ע”י ירמיה הכהן בן לאה מיטא שי’

פתח דבר

לקראת ימי החנוכה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור – מגוכתי"ק – את המאמר ד"ה נר חנוכה מצוה להניחה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שנאמר בש"פ מקץ, שבת חנוכה תרצ"ד. – תדפיס מספר המאמרים תרצ"ד שמכינים לדפוס.

המאמר נאמר בקשר¹ עם מאורעות דומים לאלו שגרמו לאמירת ד"ה החלצו תרנ"ט², וכבר נדפס בשינוי הסדר קצת³, בהוספה לקונטרס החלצו (קה"ת, תש"ט), ובספר המאמרים תרנ"ט ע' רסט ואילך – עם (א) קיצורים (ב) ומ"מ וציונים והערות מכ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. בהוצאה זו ניתוספו ע"י המו"ל מ"מ לפסוקים מחז"ל וכו' (בהערות הממוספרות).

*

בתור הוספה, אנו מדפיסים שלשה מכתבים מהרה"ח ר' יחזקאל פייגין הי"ד מזכירו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, בקשר למאורעות שגרמו לאמירת המאמר.

*

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב שי' (בהרש"ב) ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ט כסלו, ה'תשפ"ג

שנת הקהל

ברוקלין, נ.י.

---

(1) הקדמה מכ"ק אדמו"ר לקונטרס „החלצו – תרנ"ט“.

(2) ראה „ליקוט רשימות, שיחות ומכתבים ע"ד ד"ה החלצו תרנ"ט“ – סה"מ תרנ"ט ע' רפא ואילך.

(3) ולכן חלוקת הפרקים בהוצאה זו שונה מהחלוקה שבקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט.

בס"ד ש"פ מקץ ש"ח רצ"ד

נר¹ חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ (שבת כא, ב), והיינו דנר חנוכה מצוה הוא להאיר את החוץ.² אמנם בקביעות מקום החוץ שנר חנוכה צריך להאירו יש בו ב' דיעות, רש"י ותוספות. דרש"י³ סבירא לי' שמקום החוץ הוא החצר, וכדפירש ולא ברשות הרבים אלא כחצרו שבתיהן היו פתוחין לחצר. ותוספות⁴ סבירא לי' דמקום החוץ הוא רשות הרבים, וכדפי' דזה מיירי בבית שאין לפני' חצר והוי ביתו סמוך לרשות הרבים, אבל אם יש חצר לפני הבית אז צריך להניחה על פתח חצרו והיינו להאיר הרה"ר. וצ"ל מפני מה נר חנוכה צריכה להאיר את החוץ, ואם הוא חוץ איך אפשר להאירו, ומה תועלת האור, ואם אפשר להאירו למה נקרא בשם חוץ. והנה לקמן בגמרא אי' (שם כב, א) והיכא מנח לי' (היינו באיזה צד מהפתח אם מימין או משמאל), רב אחא ברי' דרבא אמר מימין (הכניסה לבית), רב שמואל מדיפתא אמר משמאל, והלכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין. וצ"ל השייכות דמזוזה לנר חנוכה ששניהם צ"ל בפתח הבית דוקא, רק דמזוזה צ"ל מימין ונ"ח משמאל דוקא. והנה, בכ"מ הרי ימין קדום לשמאל* והוה לי' לומר כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל, ובאומר

ימין קדום לשמאל: להעיר משו"ת ה"צמח צדק" חאו"ח סימן ס"ו ס"ה ואילך.

---

(1) המאמר נאמר בקשר* עם מאורעות דומים לאלו שגרמו לאמירת ד"ה החלצו תרנ"ט, ונדפס בשינוי הסדר קצת, בהוספה לקונטרס החלצו (קה"ת, תש"ט). ובסה"מ תרנ"ט ע' רסט ואילך – עם (א) קיצורים (ב) ומ"מ וצינונים והערות מכ"ק אדמו"ר¹. בהוצאה זו ניתוספו ע"י המו"ל מ"מ לפסוקים מחז"ל וכו' (בהערות הממוספרות).

המאמר מיוסד על ד"ה וידבר משה גוי' החלצו תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' רכה ואילך)². שמיוסד, כנראה, על ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר האמצעי מטות ע' א'תשלט ואילך – שמיוסד, כנראה, על ד"ה החלצו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תקצ ואילך (שהוא הנחה אחרת מד"ה הנ"ל שבלקו"ת מטות פח, ד ואילך).

(2) ראה גם סה"מ תרל"א ח"א ע' קה ואילך. עטר"ת ע' קמג ואילך. תרפ"ה ע' צו ואילך. תרח"ץ ע' קעז ואילך. ד"ה ת"ר מצות נ"ח תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' יח ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' קסג ואילך). לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך.

(3) ד"ה מבחוץ.

(4) ד"ה מצוה להניחה.

(א) הקדמה מכ"ק אדמו"ר לקונטרס „החלצו – תרנ"ט“.

(ב) ראה „ליקוט רשימות, שיחות ומכתבים ע"ד ד"ה החלצו תרנ"ט – סה"מ תרנ"ט ע' רפא ואילך.

(ג) ולכן חלוקת הפרקים בהוצאה זו שונה מהחלוקה שבקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט.

(ד) בהערה הראשונה למאמר זה כותב כ"ק אדמו"ר: **ההערות לעניני מאמר זה באו כבר במקומות המתאימים במאמר ד"ה החלצו (סה"מ תרנ"ט ע' רכה ואילך).**

כדי שתהא נ"ח משמאל ומזוזה מימין, מובן מזה, דאימתי מזוזה מימין כשנ"ח משמאל, והיינו דע"י דנ"ח משמאל הנה אז הוא מזוזה מימין. ולהבין זה בעבודה בנפש האדם, הנה כתיב⁵ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וארז'ל בתוכו* ל"נ אלא בתוכם דכאו"א הוא מכון לשכתו ית', ופרש"י ועשו לי מקדש ועשו לשמי בית קדושה. הנה בהבית קדושה שישנו בכאו"א מישראל הנה בפתח הבית צ"ל מזוזה מימין ונ"ח משמאל, ואימתי הוא מזוזה מימין כשנ"ח משמאל, והיינו דע"י דנ"ח משמאל הנה אז דוקא עיקר הענין דמזוזה מימין. והנה מזוזה* הוא מ' זו זה, דמ"ם הוא תורה, מ' יום דמשה רבינו ה' בהר סיני לקבל התורה, ותורה שבעל פה מתחלת* במ"ם מאימתי ומסיימת במ"ם בשלום⁶, זו* אלו ישראל דכתיב עם זו קניתי, זה הוא הקב"ה דכתיב⁷ זה אלי. דהתחברות ישראל עם הקב"ה הוא ע"י התורה וכמאמר תלת* קשרין מתקשראן דא בדא ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה. וזהו מזוזה, דהמ"ם שהיא תורה מחברת זו עם זה. וזהו מזוזה

וארז'ל בתוכו: ראשית חכמה שער האהבה רפ"ו. של"ה ש' האיתיות אות למ"ד [סט, א]. שם תושב"כ פ' תרומה [שכה, ב. שכו, ב]. ועוד. וראה ד"ה היושבת בגנים תש"ח [קונטרס נה] בארוכה [סה"מ תש"ח ע' 132].

מנחה ... זו זה: זח"ג רס"ג, ב'. וע"פ פ"י הצ"צ באור התורה ד"ה מזוזה מימין ס"ה [שלא, סע"א ואילך]. ושם דף של"ה, א'.

תושב"כ פ' מתחלת ... ומסיימת במו"ם: במדבר רבה, פ"ג ט"ו. — והנה לכאורה זהו רק לפי סדר הרווח ורגיל בששה סדרי משנה שמתחיל בסדר זרעים ומסיים בטהרות אשר מפורש כן הוא דעת התיקוני זהר בהקדמה (ה, א), הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ וכן משמע קצת בשבת (ל"א, א), אבל בתוספות (ע"ז כ"ב, א' סד"ה אין מעמידין) ורא"ש (שם) משמע דסדר טהרות בא לפני סדר נזיקין (ע' שו"ת נו"ב מהד"ת חיו"ד סע"ט). וכן משמע קצת דעת ר' תנחומא במד"ר שם ובמדרש תהלים י"ט. — וי"ל דמשנה שבסיום מסכת עוקצין אין לה קישור כ"כ עם המשניות שקודמות לה, וכמש"כ כמה ממפרשי המשנה, וא"כ אפ"ל דלכל הדיעות באה משנה זו בסיום הש"ס. — אבל מש"כ בבמדב"ר מתחלת במ"ם מאימתי כו' לא אתי לפי משמעות דעת רת"נ והמדרש תהלים שהסדר הראשון הוא נשים. — וכדי שלא לחדש ולהרבות מחלוקת וגם לדחוק שבמדרש במדב"ר שם חולק רת"נ על מ"ש בהתחלת הפיסקא מתחלת במ"ם מאימתי כו', י"ל דששה הסדרים לא נרמזו בכתוב ע"פ סדרן ע"י רבינו הקדוש, וכמו שמצינו עד"ז בסדר עשר מכות שבתהילים (עח, קה). סדר ד' שצריכין להודות (ברכות נ"ד, ב'). ועוד. וראה ג"כ המדרש שם ובבעה"ט בדברים כו, יז. ותויו"ט בפתיחתו לסדר נזיקין.

זו אלו ישראל ... זה הוא הקב"ה: מנחות נ"ג, ב'.
 וכמאמר תלת: ראה זח"ג ע"ג, א'. והערה כ"ד בקונטרס פורים תש"ח [סה"מ תש"ח ע' 113].

---

(5) תרומה כה, ת.

(6) ראה גם סה"מ תרכ"ו ע' ש. תרכ"ט ע' רכה. ע' רלג. תרל"ג ח"א ע' נז. תרמ"ב ע' ערה.

(7) בשלח טו, טז.

(8) שם, ב.

מימין דכשנ"ח משמאל, והיינו דע"י העבודה דנ"ח בשמאל הנה אז הוא מזוהה מימין. והנה נ"ח ענינו להאיר את החוץ דוקא⁹.

והענין, דהנה איתא בזח"ג דקס"ח ע"א פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר כו' ת"ח דלא רבי קוב"ה אלא לדאזעיר לא אזעיר אלא לדרבי, וכמארז"ל (עירובין י"ג ב') המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו, זכאה איהו מאן דאזעיר גרמי' בהאי עלמא כמה איהו רב בעילויא בהווא עלמא. דזהו ההפרש בין הקדושה ולהבדיל בין הקליפה דבקדושה הוא ביטול ואחדות, וכתביב¹⁰ ואהבת לרעך כמוך, ואמר רבינו* נ"ע דואהבת לרעך כמוך הוא הכללי לואהבת את הוי' אלקיך¹¹. דאי' בפע"ח (שער עולם העשי' פ"א) קודם שיתחיל להתפלל בתפלת שחרית צריך לקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל איש ישראל כנפשו. דהעבודה* הוא לעלות בשליכות בתפלה מדרגא לדרגא לבחי' ומדרי' שמע ישראל¹², והעבודה בפועל בכל היום בחי' ומדרי' ואהבת, הנה ההקדמה לזה הוא מצות ואהבת לרעך כמוך, להיות דבקדושה הוא ביטול ואחדות, אבל בקליפה הוא ישות פירוד והתחלקות. וזהו מה שאמר יעקב יש לי כל¹³, לשון התכללות, ובמדות בני אדם הוא מדת ההסתפקות להיות שמח בחלקו. ובעשו אמר יש לי רבי¹⁴ לשון ישות ריבוי ופירוד ובמדות בני אדם הוא מדת ההתנשאות וההתפארות הבא מזחות הלב, עס איז אים גוט אויפן הארצן. ולכן¹⁵ הנה ביעקב הגם שהיו ע' נפש כתיב¹⁶ נפש לשון יחיד¹⁷, ובעשו שהיו רק ששה, כתיב¹⁸ נפשות לשון רבים¹⁷. דהנה יעקב ועשו הם תהו ותיקון*,

ואמר רבנו: הזקן. בארוכה ב"התמים" ח"ד ע' מ"ה [קפו. ב. אגרות קודש ח"ג ע' תכו].

דהעבודה הוא לעלות ... לבחי' ומדרי' שמע: ראה הקדמת הסיפור.

הם תהו ותיקון: פי' שרשם מתהו ותיקון. וראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ וישלח. תו"א ר"פ וישלח,

וד"ה וישובו [כד, א ואילך. כד, ג ואילך].

(9) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: בהבית קדושה שבכל

אחד צ"ל נ"ח משמאל ועי"ז מוחה מימין.

(10) קדושים יט, יח.

(11) ואתחנן ו, ה.

(12) שם, ד.

(13) וישלח לג, יא.

(14) שם, ט.

(15) ראה לקו"ת פ' ראה ל, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ע' לה. ע' נא. סידור עם דא"ח שפג,

ב. אוה"ת במדבר ע' כא. תר"ם ח"ב ע' תקעת.

(16) ויגש מו, כ"כז.

(17) ראה פרש"י שם, כו. ויק"ר פ"ד, ו.

(18) וישלח לו, ו.

דספירות דתהו היו בבחי' ענפין מתפרדין¹⁹ דהמדות דתהו לא היו יכולים לסבול זא"ז, דמדת החסד לא סבלה את מדת הגבורה ומדת הגבורה לא סבלה את מדת החסד, ולכן כתיב בהם וימלך וימת²⁰, דוימלוך הוא אנא אמלוך²¹, שכל ספירה היתה בהתפשטות גדולה שלא נתנה מקום כלל לאפשרית דמדה זולתה, וימת הו"ע שבה"כ, וכידוע דמשבה"כ דספירות דתהו הנה מזה נעשה ענין הפירוד בקליפות וסט"א שהוא היפך ענין האחדות דקדושה. והיינו דהישות דתהו הוא סיבה להז"מ רעות. דהז"מ רעות הם הלעו"ז דז"מ דקדושה, אבל הישות דתהו הוא מקור הז"מ רעות שענינו במדות בני אדם הוא שנאת חנם שהוא סבה ומקור לכל המיני רע דכל המדות רעות. דהמדות רעות הם ענינים פרטים, אבל שנאת חנם הוא כללי, שהשנאה אינה מצד איזה פרט שגרם לו איזה רעה או שהוא מנגד לו באיזה פרט, שאז הלא השנאה תלוי' באיזה מדה פרטית ומפני שהוא מנגדו לכן מתקוטט ומריב עמו. אבל שנאת חנם אינה מצד איזה פרט כ"א אך ורק מפני שאינו יכול לסבול את זולתו. ולכן הנה הוא לפעמים גם במי שלא ידעו כלל, רק שמע את שמעו הטוב, ולא הי' לו שום מו"מ עמו, ועם זה הי"ה שונא אותו בתכלית ולא יכול להזכיר את שמו, וכששומע דבר טוב עליו, מבטל זאת, ומתקעס ומתקצף מדוע מדברים בשבחו. ובפרט במי שמכירו הי"ה מחפש עליו ענינים מענינים שונים, ומבטלו, בשביל להראות גלוי לכל דא"א לו להתאחד עמו. וזהו הנק' שנאת חנם, שהוא שונא אותו חנם על לא דבר. והנה לפעמים יש בזה ג"כ איזה פרטים, דהיינו שיש לו איזה טעם שכלי אשר בזה הוא מבאר למה הוא שונא אותו. אבל באמת הנה טעם זה בא אח"כ, והיינו שלא הטעמים הפרטים הם סבת השנאה, הטעמים הפרטים באים או שממציאם אח"כ, ואינם אלא תואנה או עלילה במה לחפות ולכסות על שנאתו לחבירו, ובתואנה זו הוא חפץ להצדיק א"ע לפני זולתו לבד, אבל אינה אמיתית, כ"א השנאה הוא שלא יכול לסבול את זולתו²².

והנה הסיבה האמיתית לשנאת חנם הוא הישות וגסות הרוח, מה שהוא חשוב בעינו עצמו מאד ויקר בעיני עצמו, שמביט על עצמו כעל איש רם המעלה. הנה מפני הישות והרגשת עצמו שמרגיש את עצמו מאד בכל פרט ופרט

(19) ראה זח"א קכג, א.

(20) וישלח שם, לב ואילך (בדילוג). וראה עץ חיים שער הכללים פ"א. ועוד. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' א ואילך. תורת חיים בראשית ט, א ואילך. ובכ"מ.

(21) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' ז) בשם הזהר. סהמ"צ להצ"צ קסא, ב. קע, ב בשם האד"ר. ובכ"מ.

(22) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: יש בקדושה ביטול ואחדות, בקליפות ישות ופירוד. ישות דתהו סיבה לז' מדות רעות, והו"ע שנאת חנם. טעמה ופרטי' באים אח"כ.

שלו, וואָס ער געפעלט זיך זייער שטאַרק און יעדער פרט זיינער איז באַ אים זייער טייער, און ער איז שטאַרק צופרידען מיט זיך און פון זיך, הנה משום זה אינו יכול לסבול את הזולת. והדבר פשוט דמפני הישות שלו אינו נותן מקום לזולתו, כי בישותו ממלא כל המציאות מבלי להניח מקום לזולתו כלל, והזולת הוא מוכרח לתפוס איזה מקום שאין לך דבר שאין לו מקום²³, וכאשר הוא בישותו וגסותו, מתפשט בהתפשטות גדולה ורחבה כזו דאינו מניח שום מקום לזולתו, הלא בהכרח שהזולת ממעט מציאותו, ולכן אינו יכול לסבול אותו. נמצא דעיקר הסיבה הוא הישות שלו שע"ז נעשה בעיניו הזולת לו למנגד. וההתנגדות אינו מה שמנגד לו באיזה פרט, כ"א רק בזה שהוא נמצא, מיט דעם וואָס ער איז פאַראַן מאַכט ער אים איינג. והיינו דבזה עצמו מה שנמצא מציאותו ה"ה ממעט הישות שלו, ובזה הוא מנגד לו ואינו יכול לסבול, אבל בקדושה, דעיקרו הוא ביטול, ה"ה ביחוד והתכללות, דלהיות שהוא בבחי' ביטול, ה"ה נותן מקום אל הזולת ומתאחד עמו. אבל מי שהוא בישות, הרי ישותו אינו נותן מקום לזולתו, והוא חושבו למנגד לו בזה שהוא נמצא, והוא עצמו סיבת הפירוד שאינו יכול לסבול. וזהו²⁴ לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו²⁵. כל קשיות ורכות הוא מצד החומר, דהדבר שהוא בישות יותר הוא בעביות יותר והדבר שאינו כ"כ יש ומציאות הוא ברכות יותר, הדבר העב הנה מצד ישותו אינו נוטה לשום צד, והדבר הרך אפשר להטותו. וכן הוא במדות בני"א דמי שהוא יש ומציאות הוא בעביות כזו שא"א להטותו כלל, אבל מי שאינו מציאות כ"כ אפשר להטותו. וזהו דקשה כארו הם מדות דתהו ורך כקנה הם מדות דתיקון, וידוע דספירות דתהו היו בבחי' יש. והגם דאורות דתהו הם אורות קדושות ביותר, ואדרבה מעלת דתהו קדם אל התיקון, אלא שעיקרם ה' בבחי' רצוא. וידוע דרצוא לבד אינו ביטול אמיתי כ"א הרגש עצמו²⁶. ועיקר הביטול הוא בבחי' השוב דוקא, וכמ"ש²⁷ לא לתהו בראה לשבת יצרה. ואי' בס"י* אם רץ לכך שוב לאחד. אם רץ לכך בהעבודה

בס"י .. לאחד: הוא בס"י פ"א מ"ח]. ובספרינו הגרסא שוב למקום. אבל בתניא פ"ג [ע, סע"ב]. לקו"ת ר"פ חוקת [גו, ב], ופ' ראה רד"ה וכל בניך [כט, ב]. הוספות לתו"א ד"ה ע"כ קראו פ"ב [קכג, א]. ועוד. הובא מספר יצירה שוב לאחד. — בהקדמת ת"ז (ז, א) איתא: דאם רץ לכך שוב לאחור (נ"א לאחד). ובכסא מלך כתב ע"ז שוב לאחד גרסינו. — בדא"ח הובא במקומות רבו מלספור המאמר אם רץ כו' לאחד בלי הוראת המקור, ולכן אפשר שהכוונה להת"ז.

(23) אבות פ"ד מ"ג.

(24) ראה לקו"ת אמור לו, ד. מטות פו, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן ותורת חיים שבהערה 20. המשך תער"ב פרל"ב ואילך (ח"ג ע' תרמו ואילך).

(25) תענית כ, א.

(26) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך. המשך תרס"ו ע' קצד ואילך.

(27) ישע"י מה, יח (ושם: תהו).

דכלות הנפש הנה שוב לאחד בטל רצונך מפני רצונו²⁸ ית'. דרצון העליון הוא להיות בבחי' שוב למטה ולעסוק בתורה ומצות שעיי"ז דוקא עושים כלים לאלקות. ולהיות דבתיקון העיקר הוא השוב לכן המדות דתיקון הם מדות רכות. אבל תהו שעיקרו הוא בחי' רצוא הנה המדות דתהו הם מדות תקיפים. וזהו סיבת הפירוד וההתחלקות²⁹.

וזהו שהישות היא סיבה לשנאת חנם מאיש לרעהו. ואופן השנאה הוא דלא עשה לו³⁰ שום רעה לחברו, ואינו עושה לו שום רע, גם אינו נוגע בכל אשר לו לא דבר וחצי דבר, וגם הוא אינו חורש רעה³¹ עליו כלל. רק שלא יוכל³² לסובלו והוא שונא אותו בתכלית עד שאינו יכול לדבר עמו ולא להתערב עמו בשום דבר אף בדבר שבקדושה. והסיבה לזה הוא רק שמצד הישות שלו אינו נותן מקום להזולת והוא מנגד לו, אף שחבירו לא עשה לו שום רעה, ואין בו שום התנגדות פרטי נגדו, רק בזה שהוא נמצא בעולם שבזה ה"ה ממעט ישותו, ומשום זה אינו יכול לסובלו ושונא אותו ומכ"ש שאינו יכול להתחבר עמו. וכמו שנמצא בעו"ה בדורות האחרונים בכל מקומות מושבות בני"י, שיש חלוקי דעות בכל דבר ובכל ענין מעינים הכללים, ובפרט בדברים שבקדושה שא"א להתאחד. אדרבה מה שזה אומר אומר חבירו בהיפוך ממנו, ומה שזה בונה זה מהרס. והחילוקי דעות, הנה באמת הם פירוד לבבות הבאים משנאת חנם. דהנה זה מה שהוא אומר בהיפך מזולתו אין זה מצד ששכלו מחייב כן, כ"א הוא אומר מה שהוא רוצה ולא מצד הכרח השכל, ולמה הוא רוצה כך הנה זהו רק מפני שחבירו רוצה באופן אחר. דכל כך הושרש הפירוד לבבות עד שנעשה כעין כלל שצריך לרצות ולומר בהיפוך מזולתו. וישנם המלבישים בטעמים והסברים שכלים מפני מה אומרים להיפך מכמו שאומרים חביריהם. אבל באמת הנה גם שכלם משוחד ואינם מרגישים כלל הסיבה העיקרית שבזה, והוא מפני הרגילות והתדירות, וההרגל נעשה טבע³³. דענין הטבע שנטבע ואינו ניכר סיבת הדבר ואמיתותו שבא מהפירוד לבבות הבא בסיבת שנאת חנם שאינם יכולים לסבול זא"ז ומשום זה הם מנגדים זל"ז. אשר הסיבה העיקרית היא הגסות וישות עצמו, שזהו מקור השנאת חנם בין איש לרעהו, בלי שום טעם ודעת, רק שלא יוכל לסבול את רעהו, ומביט עליו רק כעין רעה, ער זוכט צו גיפינען אין אים די שלעכטע זאכען. והאמת הוא כי גם

28 אבות פ"ב מ"ד.

29 במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: הישות אינו מניח מקום להזולת ולכן בא לשנאת חנם. בתהו עיקרו רצוא הרגש עצמו ולכן המדות תקיפין ומתפרדין, משא"כ בתיקון.

30 עשה לו: אוצ"ל: עשה.

31 ע"פ משלי ג, כט.

32 יוכל: אוצ"ל: יכול.

33 שבילי אמונה נתיב ד' שביל ב'. תניא פמ"ד (סג, ב).

חבירו בלתי מבורר עדיין ויש בו חלקי לא טוב ג"כ אבל הוא עוד מגדיל זאת ומרחיב הדיבור בזה להשפילו ולבזותו עד שנבזה בעיניו גם כל הטוב שבו. והוא מבטל ומבזה את עבודתו של רעהו וקיום התומ"צ שלו, ועם היות שלא עשה לו שום רעה מעולם, וגם אינו עושה לו שום רע, וגם אינו חורש עליו לעשות לו רעה בפו"מ. והגם שאינו מצטער בצערו ח"ו וגם מצדיק עליו את הדין ח"ו, שכאשר שומע שיש לו ח"ו איזה היזק או צער אומר כי כך ח"ו ראוי לו, אבל לעשות רע בפו"מ אינו שייך כלל רק שלבבו אינו שלם עמו בלא טעם ודעת.³⁴

וזהו דכתיב (ישעי' ס"ו ה') אחיכם שונאיםכם מנדיכם וגו', דמפני העדר העבודה באים לידי שפלות כזו שגם אחיכם ח"ו נעשים שונאיםכם מנדיכם. דאח הוא לשון חיבור³⁵, והיינו דגם אנשים כאלו אשר באמת אין דבר ממשי המפריד ביניהם כלל, ולכן נק' אחים לשון אחות וחיבור³⁵, ומ"מ הם שונאים זא"ז בלי שום טעם ודעת. ואינו אלא רק מפני שאינם יכולים לסבול זא"ז, ובמילא הרי כל אחד מהם אינו שמח בשלותו וטובתו של חבירו. אשר באמת מצד מצות אהבת ישראל הנה כל אחד ואחד צ"ל שמח בשלותו וטובת זולתו. אבל כאשר אינם סובלים זא"ז, הנה כאו"א אינו שמח בשלותו וטובת זולתו, אלא עוד להיפך, ישמח בלבבו ביסורים ח"ו של חבירו, ועכ"פ לא יצטער ע"ז. אשר באמת הנה לא זו בלבד שצריכים להשתתף בצערו ח"ו של חבירו, אלא עוד זאת שצריכים להצטער ח"ו על יסורי זולתו יותר מיסורי עצמו ר"ל, כי על עצמו יכול למצוא חשבון שמגיעים לו ח"ו היסורים ר"ל מפני מעשיו הלא טובים, וכמארז"ל (ברכות ד"ה ע"א) אמר רבא ואיתמא רב חסדא אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו שנא'³⁶ נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד הוי'. פשפש ולא מצא, לא מצא עבירה בידו שבשבילה ראויין יסורים הללו לבוא³⁷, יתלה בביטול תורה. דהנה יסוד העבודה הוא שלא יהי' אדם מוטעה בעצמו וידע את מצבו באמת באשר הוא, וצריך לפשפש במעשיו דיבוריו ומחשבותיו בביקור היטב, דזהו כפל הלשון נחפשה דרכינו ונחקורה. דהחיפוש לבד אינו מועיל עדיין, דיכול להיות דאינו מחפש בטוב, וגם אפילו כאשר החיפוש הוא בטוב צ"ל החקירה והדרישה, וכמ"ש³⁸ ודרשת וחקרת ושאלת היטב. דעל כל פשעים תכסה אהבה³⁹, מה שהאדם אוהב

(34) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: אופן שנאת חנם שאינם עושים רע זל"ז, אבל אינם סובלים זא"ז ומבטל את רעהו ואת עבודתו.

(35) ראה מתנות כהונה לקה"ר פ"ד, יג (הובא באוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקנב. ע' תקנו. סה"מ תרכ"ו ע' רכה. תרכ"ט ע' קכו. תר"ל ח"ב ע' תשלד. תרמ"ב ע' רמ). לקו"ת ר"פ בהר (לה, סע"ג). ובכ"מ.

(36) איכה ג, מ.

(37) לשון רש"י ברכות שם (ד"ה פשפש).

(38) פ' ראה יג, טו.

(39) משלי י, יב. וראה גם סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל (כט, א).

א"ע ועלול לטעות. וכהא דרב הונא (שם ע"ב) דהחמיצו לו ארבע מאות חביות יין ובאו רבנן לנחמו ואמרי ל' לעיין מר במילי, ופרש"י יפשפש במעשיו, אמר להו ומי חשידנא בעיניכו, אמרו ל' מי חשיד הקב"ה דעביד דינא בלא דינא. וכאשר האדם יחפש במעשיו דיבוריו ומחשבותיו ימצא כי ח"ו וח"ו מגיע לו. ובפרט העון דביטול תורה, הן בעצם הענין שאינו לומד תורה בכמה טענות שהוא בעצמו יודע שאין בהם ממש. וצריך לחקור ולדרוש אחר הסיבה האמיתית שגורם לו לעשות את העיקר לטפל ואת הטפל לעיקר. ובפרט מאין נמצא בו התוקף הלזה שהטפל ידחה את העיקר⁴⁰.

דנהנה תכלית ענין ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל לימוד התורה וקיום המצות, וכמ"ש⁴¹ בראשית ברא אלקים וגו' וארוז"ל בראשית בשביל* התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראים ראשית, דנתאזה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁴², ובשביל זה ה' ברה"ע⁴³, וכמארז"ל (ע"ז ג' א') מאי דכתיב⁴⁴ ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מע"ב ואמר אם ישראל מקבלים את תורתו מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתהו ובהו, וכתיב (ירמי' ל"ג⁴⁵) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. וע"ז הוא שליחות הנשמה למטה להאיר את העולם באור התורה ובנר מצוה, וכמ"ש⁴⁶ כי נר הוי' נשמת אדם, דכשם שהנר מאיר את החשך, כמו כן הנשמה נקראים נרות להאיר מחשכי ארץ⁴⁷ הלזו הגשמי' ולעשות אותה דירה לו ית', וא"כ זהו העיקר. אמנם כאשר הנשמה באה למטה להתלבש בגוף היא צריכה לכל הענינים שהם מצרכי גופה והוי דבר הטפל, וכל הצרכים הגופני' הוא רק בזמן התלבשות הנשמה בגוף שהוא זמן מוגבל וקצוב, וכמ"ש (איוב ז' א') הלא צבא לאנוש עלי ארץ וכימי שכיר ימיו. כי הנשמה כמו שהיא למעלה וכן בכלות זמן השליחות והנשמה עולה מן הגוף אינה צריכה כלל לכל הדברים הגשמי', ורק בהתלבשותה בגוף צריכה

בראשית בשביל: מדרש, הובא ברש"י ורמב"ן עה"ת בראשית א' א'. וראה ב"ר פ"א, ד'. ויקרא רבה פל"ו ד'.

---

40) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: העדר העבודה מביא דאחיכם נעשים שונאיםכם. יסוד העבודה שלא ישעה במצב עצמו ויחפש במחזוריו ובפרט בענין ביטול תורה.

41) בראשית א, א.

42) ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

43) ראה המשך תרס"ו ע' ז ואילך.

44) בראשית א, לא.

45) פסוק כה.

46) משלי כ, כז (בלי תיבת "כי").

47) ע"פ תהלים עד, כ.

לענינים גשמי, ואיך אפשר שהטפל ידחה את העיקר. ובאמת הנה כל הצרכים הגשמי המוכרחים נכנסים בכלל השליחות, וכמאמר מאן דיהיב חיי יהיב מזונא, וכאמרם ז"ל (תענית ח' ב') דכי יהיב רחמנא שובע לחיי הוא דיהיב. ורק כאשר הוא קלקל את מעשיו קיפח את פרנסתו. א"כ הנה זה שעושה את הטפל לעיקר בכלל ובפרט שהטפל ידחה את העיקר, ועוד בדרך פשיטות בהצטדקות עצמו שאין לו זמן, שזהו נגד השכל. ועד"מ אדם שלוקח לו עבד ונותן לו פרנסתו ושולח אותו בשליחות והוא אינו מקיים מצות אדונו מפני שאין לו זמן. וכאשר יתבונן דמלך מלכי המלכים הקב"ה הנותן לו חיים וזן ומפרנסו ושלחו בשליחותו והוא בוגד בהשליחות ומזלזל בה עד העדר שימת לב כלל. דגם כשיש לו זמן הוא נותן זה על דיבורי דברים בטלים. וגם אפילו אם לעת מן העתים הוא לומד תורה הנה הלימוד אינו נוגע למעשה בפועל, הן בלימוד גליא שבתורה שאינו נזהר לקיים בפועל, והן בלימוד פנימי התורה שאינו פועל ישועות בנפשו לא ביוכוך מדותיו לדחות את המדות רעות דכעס וגאווה והדומה, ולא בקנין המדות טובות באהבת ישראל ובמדת החסד והענוה. וכן בענין השכל שאינו מכניס חכמתו בינתו ודעתו במה שלמד להעמיק עצמו בההשכלה וההשגה ההיא. ולזאת הנה גם אין עבירה ממש בידו, אשר באמת הנה מאחר שאין לומדים תורה ואין נזהרים בזהירות דיראת שמים לא ימלט ח"ו מדבר עבירה, אבל גם אם אין עבירה יתלה בעון ביטול תורה, שהוא מבטל את התורה וחושב כל ענין לימוד התורה לדבר טפל. כי העיקר הוא אצלו עניני העולם אשר בהם הוא טרוד ומוטרד כל היום והקביעות עתים לתורה גם במי שקובע עתים לתורה הוא ככלות עבודת היום במלאכת עבודתו כשהוא עיף ויגע. היפך מכמו שצריך להיות באמת הקביעות עתים בבקר דוקא מצד ג' טעמים. הא' שזהו שליחות היותו בעולם, וחזקה שליח עושה שליחותו⁴⁸. ב' בבקר, הנה כחות וחושי נפשו חזקים זכים ובהירים יותר. ג' כשלומד בבקר, וד"ת חקוקים במוח זכרונו, וחושב בהם גם בהיותו עסוק בעניני פרנסתו, הנה הוא העושה את העולם הגשמי דירה לו ית'. וכאשר יחפור וידרוש במעמדו ומצבו איך הוא בפועל, הנה אז לא יצטער על היסורים שלו ח"ו, ואדרבא יקבלם באהבה, שזה תיקון לנפשו, והשמחה ממתיק הדין⁴⁹, ונהפך הכל לטובה ולברכה. אבל על זולתו אינו יכול ואינו רשאי לעשות חשבונות כאלו, דהוי דן את כל האדם לכף זכות ארז"ל⁵⁰. וממילא צריך להצטער מאד על צרת חבירו ויסוריו ר"ל, ויבקש רחמים עליו ברפואה, פרנסה ואריכות

---

(48) עירובין לא, ב.

(49) ראה תוי"א חיי שרה טו, ד. וארא נז, ריש ע"ד. תורת חיים וארא טט, ג ואילך. סידור עם דא"ח

רצט, ב.

(50) אבות פ"א מ"ו.

ימים. אבל כשאינו מצטער וכש"כ כששמח על זה ה"ז מצד שנאתו אליו ששונא אותו חנם על לא דבר⁵¹.

והנה בגמרא (יומא ט' ב') מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ומצות ובגמ"ח מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם. והיינו, דגם כשיש לימוד התורה וקיום המצות וגם העבודה דגמ"ח, מ"מ יכול להיות שנאת חנם. ובגמ' (ב"מ ד"ל ע"ב) אי' שהעמידו דיניהם על ד"ת ולא עבדו לפנים משורת הדין, ופי' התוספות⁵² דהא והא גרמא. והיינו דבהעדר העבודה דלפנים משורת הדין שהוא מדת חסידות (כסוגיית דב"מ דנ"ב ע"ב, וחולין דק"ל ע"ב) ושנאת חנם, הנה גם כשעוסקים בתורה וקיום המצות ובהעבודה דגמ"ח גורמים חורבן הבית קדושה שישנו בכל אחד ואחד מישראל. והענין הוא, דביותר ימצא עון שנאת חנם בעוה"ר בעובדי הוי', מה שכאו"א בונה במה לעצמו⁵³ ומעמיד הכל על דעתו וחפצו בלי שום נתינת מקום לזולתו כלל, הן בעסק התורה ע"פ דעתו ושכלו דוקא, וכמו"כ בעסק העבודה ע"פ חכמתו דוקא, ואינם מתאחדים ומתחברים זע"ז כלל, אשר באמת יסוד ועיקר גדול בעוסקים בתורה ועבודה שיתחברו וידברו זע"ז. לבד זאת אשר איש את רעהו יעוררו בדבר קביעות עתים לתורה ולטכס עצה להרבות חברים מקשיבים⁵⁴ בלימוד, הנה עוד זאת ההתחברות הן בעסק התורה שארו"ל (תענית ז' א') א"ר חמא א"ר חנינא מאי דכתיב (משלי כ"ז י"ז) ברזל בברזל יחד לומר לך מה ברזל זה אחד מחדד את חבירו אף שני תלמידי חכמים מחדדין זא"ז בהלכה, כי כל אחד מהם לא יכול לומר אשר רק כפי שכלו הוא האמת, רק דכאשר כל אחד שומע דעת חבירו ומפלפלים זע"ז באמיתית הסברות של כל אחד מהם אז הרי הם באים לאמיתית הבנת הסוגיא שלומדים. וכמו"כ בעניני עבודה הנה ואיש יחד פני רעהו⁵⁵, דכשנים חברים מדברים ביניהם ומגלים נגעי לבנם זל"ז ומדברים בזה הרי יש בזה כמה פרטי הטוב⁵⁶, הא', שיש כמה פרטים וענינים הן בהנהגת המדות והן בלבושי הנפש דמעשה דיבור, ברגילות לא טובות, מה שהוא עצמו אינו מוצאם בעצמו, ער אליין חאפט זיך ניט אַז ער האָט די חסרונות, דהאהבה שהאדם

51) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: עיקר ירידת הנשמה הוא התנו"צ, שאר הענינים טפל. מעלת תלמוד תורה בבוקר. כשיתבונן שעשה הטפל עיקר יקבל יסוריו בשמחה. על יסורי חברו צריך להצטער.

52) ב"מ שם (ד"ה לא חרבה).

53) ע"פ חגיגה כב, א. שו"ע אדה"ז אר"ח סקצ"ט ס"ג.

54) ע"פ שה"ש ח, יג.

55) משלי שם.

56) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: שנאת חנם גורם חורבן

בכלל ובפרט. התחברות ודיבור זע"ז יסוד בעסק התורה והעבודה.

אוהב את עצמו בטבעו מכסה על חסרונותיו. וכמו שאנו רואים במוחש דיש כמה בנ"א שהם בעצמם מדברים בגנותן של בעלי גאווה וגסי הרוח או עקשנים ודוברי שקר, ואינם מרגישים כלל שבהם בעצמם יש מחסרונות הללו, דאין אדם רואה חוב לעצמו⁵⁷. אבל כשיש לו חבר ידיד נאמן החפץ בטובתו באמת הנה חבירו מעוררו ע"ז. ב', כשמגלה נגעי לבבו בדיבור, הנה בעת שמדבר בזה מצטער בנפשו מאד מזה הרבה יותר מכמו שהצטער מקודם, וממילא הנה החרטה שמתחרט על כל הענינים הלא טובים הוא בעומק יותר. דחרטה היא עקירת הרצון מהדברים והרגילות הלא טובים, וכאשר החרטה היא בעומק יותר הנה גם עקירת הרצון הוא בעומק יותר, וממילא התיקון הוא הרבה יותר. דזהו"ע וידוי דברים, שהוא תיקון גדול לנפש החוטא. וטעם הדבר הוא לפי דכשבא בדיבור אז נוגע הדבר בפנימי' נפשו שמצטער מאד ומתחרט, עס רירט אים אָן זייער טיף און זייער ערינסט אין פנימי' נקודת הלב. ודוגמא לדבר מ"ש (משלי י"ב כ"ה) דאגה בלב איש ישחנה וגו', וארוז"ל (יומא ע"ה א') ישיחנה לאחרים, ופרש"י שמא ישיאוהו עצה. ואנו רואים במוחש דכעת שהאדם מדבר בצערו אז יגדל צערו ביותר מכמו שהי' קודם. אמנם אח"כ נעשה לו נוח יותר, עס ווערט אים בעסער און גרינגער. וכמו"כ הוא בעבודה, כשמדבר בעניני נגעי לבבו בעת הדיבור הוא מצטער יותר, אבל אח"כ נעשה לו נוח יותר מפני שבזה עצמו הוא מסיר הלא טוב בעומק יותר. והג', כשמדברים יחד ממציא כל אחד עצות לזה איך לתקן הן באופני תקוני תשובה על העבר והן באופני תקון ההנהגה על להבא, והעיקר הגדרים והסייגים שיהי' נשמר התיקון כדבעי. ועושים הסכם חזק לתקן מעשיהם, וההסכם אשר עושים שנים או רבים יש לזה חיזוק הרבה יותר מכמו ההסכם שעושה כל אחד לעצמו. והד', דהתחברות הרבים הוא אתעדל"ת שמגיע למעלה מעלה עד רום המעלות. אמנם כ"ז הוא כשיש בו ביטול ויכול להתאחד ולהתערב עם זולתו, אז הוא מגיע למעלות הטוב. אבל כשהוא במציאות יש הרי אינו יודע ואינו מרגיש כלל בחסרונותיו, כי בעיני עצמו הוא כולו טוב. ואם גם כשמוצא איזה לא טוב בעצמו הנה מפני ישותו ה"ה תולה זאת בסיבה מן הסיבות ומחפה על עצמו, ומתכסה בכמה מיני כיסויים שלא יכירו בו בכדי שלא יקילו בכבודו. ואינו בערך כלל לגלות נגעי לבבו לזולתו כי חושב את זולתו נמוך מאד שאינו שייך כלל אשר הוא ברום מעלותיו כפי דעתו הכוזבת יקבל תועלת מזולתו. ועיקר הדבר הוא אשר מצד גודל גסותו וישותו חבירו אינו תופס מקום אצלו כלל ואינו יכול להתאחד עמו. הן בעסק התורה, שמעמיד רק על דעתו, וכפי דעתו ושכלו יחשוב אשר כן הוא האמת, וסברת זולתו אינו מקבל כלל לשמוע ולדון בזה בלא פניית עצמו.

(57) שבת קיט, א. וראה סהמ"צ להצ"צ כט, א. אוה"ת שופטים ע' תתמ.

וכמו"כ בענייני עבודה בדרכו ילך ברמה והגבהת הלב לבטל את חבירו, ונותן מגרעת בעבודת זולתו, ורק לפי שכלו יתנהג בתוקף עוז⁵⁸.

וזהו מצות נ"ח להאיר את החוץ, להתבונן היטב במעמדו ומצבו, דהגם שהוא עוסק בתורה מקיים את המצות וגם עוסק בגמ"ח, מ"מ יש בו שרש פורה ראש ולענה⁵⁹ דישות ושנאת חנם, אשר זהו מצותה דנ"ח משמאל דוקא, דאז הוא אמיתת פעולת דמזוזה מימין. וזהו דמצותה להאיר את החוץ, שהוא באמת חוץ רק שהוא מדרי' חוץ שאפשר להאירו. שיש חוץ שצריכים להרחיקו ולדחותו לגמרי, אמנם במי שהוא בעל מדרי' הנ"ל בעסק התורה ומצות ובעבודה רק שמעמיד על דעת עצמו כנ"ל, הנה הוא חוץ שאפשר להאירו. וכאשר מאיר החוץ שלו אז הוא אמיתת פעולת מזוזה מימין דע"י תורתו ועבודתו משלים הכוונה העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁶⁰.

---

58) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: פרטי הטוב ע"י הדיבור

והתחברות הרבים. הישות מונע מכל זה.

59) נצבים כט, יז.

60) במאמר הנדפס בקונטרס החלצו ובסה"מ תרנ"ט יש קיצור השייך לכאן: נ"ח ענינו להאיר החוץ

ואז עושה לו ית' דירה בתחתונים.

הוספה

מכתבי הרה"ח ר' יחזקאל פייגין הי"ד מזכירו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ,
בקשר למאורעות שגרמו לאמירת המאמר

ב"ה כד טבת תרצ"ד וורשא.

אל כבוד ידידי הנכבד והכי נעלה הרה"ג הנודע לשם תהלה
ו"ח אי"א ...

שלום וברכה.

הנה זה כבר באמת אשר לא כתבתי לך מכתב, וגם לא הי' ממך מכתב ...
יש לי הרבה עגמת נפש מהידיעות המתקבלות מ... , אשר בין מתי המספר
התמימים אשר בשם, נעשה איזה פירוד הלבבות ביניהם, ולא רק הלבבות, רק
שיצא גם לגילוי. מקודם הי' הפירוד בין התמימים ואנ"ש וכעת נעשה ביניהם
עצמם, השטן מרקד בינינו ר"ל.

פלא הדבר אשר בש"ק פ' מקץ, הי' מאמר המתחיל נ"ח מצותה משתשקע
החמה¹, הי' כל ענין המאמר החלצו דשנת תרנ"ט הידוע, אשר הי' בעיני לפלא
מה זה שייך לחנוכה? ואח"כ בעבור איזה זמן קבלתי המכתב מ... בדבר
הפירוד אשר בין התמימים.

ובאמת זהו אצלי ענין מופתי, אבל בהמופת א"א להסתפק. בלי ספק אשר
אמירת המאמר הי' לשבר קליפת מדין, אשר כן שמעתי כמה פעמים מכ"ק
אדמו"ר שליט"א אַז מיט חסידות צו ברעכט מען הקליפה [= על ידי אמירת
חסידות „שוברים" את הקליפה].

ואגב אספר לך מעשה אשר שמעתי מאחד זה כבר, אבל היא מעשה נכונה,
וכפי הנראה מענינה.

פעם נסע אחד מחסידי רבינו הגדול לקארלין לרגלי מסחרו, ובבואו לקבל
ברכת הפרידה מרבינו, אמר לו: כשתהי' בקארלין תכנוס לר' שלמה. החסיד
נסע. בבואו לשם, עשה עסקיו. קודם נסעו, נזכר אשר רבינו אמר לו לכנוס
לר' שלמה קארלינער, ונזכר מזה אשר ראה, כי כל אנשי העיר הולכים לבית
אחד, ושאל: מה זאת? ואמרו: כי הולכים היום להר' שלמה, כי זה ג' ימים
שהוא מתענה, ותמיד הוא בהתבודדות, והיום בסוף הג' ימים, הודיע, אשר
יעשו סעודה אחר התענית. והלך ג"כ לשם, וראה איך שכל הבית מלאה
מחסידים, ושולחן ערוך עם כל מיני אוכל ומיני מתיקה, ומחכים על הר'
שלמה. אח"כ נכנס הר' שלמה וישב אל השולחן, ולקח מה לטעום. והתחיל

(1) מאמר המתחיל נ"ח מצותה משתשקע החמה: אולי כן הי' התחלת המאמר בעת שנאמר.

לומר ולצעוק שהמאכלים מְרִים אשר אי אפשר לאוכלם, איה הרבנית? וקראוה, ואמר לה ג"כ כן שהמאכלים מְרִים, וכי מגיע לה לגרשה עבור זה, והיא התחילה לבכות, כי נבהלה, וכן ה' פעם השני. כולם עמדו ושתקו, עד שהגיע חסיד זקן אחד, ולקח איזה מאכל מן השולחן וטעם, ואמר: כן הדבר כי המאכלים מְרִים, אבל לא כל כך שיגיע לגרש עבור זה אשה.

ואמר ר' שלמה: כן, אַזוי, מ'דַּאָרף ניט גט'ן [= לא צריך לתת גט]. והלך מן השולחן בשמחה.

החסיד של רבינו בראותו זאת ה' בלבו כמצחק, מה זה, כי הלא לא הורגל בעובדות כאלו.

בבואו לרבינו, כמעט שנשכח ממנו כל הענין, ולא ה' רוצה בכלל גם לדבר בזה. אך כשנכנס לרבינו, שאלו אם ראה את הר' שלמה? והשיב: הן. ושאלו: מה ראה שם? ונזכר, וה' בוש לספר, עד שצוה לו רבינו, וסיפר לו.

ואמר לו רבינו, כי הענין הוא כך: הר' שלמה ראה קטרוג גדול על ישראל, אשר גם המצוות שעושים והטוב, הכל מלא פניות והדומה, ונתגבר כ"כ הקטרוג. וזה שישב הר"ש ג' ימים בתענית, ועדיין לא בטל הקטרוג כולו, עד שעשה הסעודה, וזה שאמר אשר המאכלים מְרִים שצריכים לגרש, היינו שאמר בדוגמת דברי המקטרגים למעלה, שח"ו צריכים לדחות נשמות ישראל, וזה החסיד הזקן אשר עשה כנ"ל, ביטל בזה הקטרוג, אשר אם כי יש אמת בטענת המקטרגים, בכ"ז אין כדאי בשביל זה לגרש ח"ו.

כשגמר רבינו המעשה, שאל החסיד: אם כן למה אינו רואה זה אצלנו? והשיב רבינו: באַ אונז מאַכט מען דאָס מיט חסידות [= אצלנו עושים את זה באמירת חסידות].

הנה זהו בהנוגע לשבור המקטרגים למעלה, וכמו"כ ע"י חסידות פועלים ביטול הקליפות, להקל על העבודה לפועל.

אבל הענין לעצמו לעת-עתה, כפי המצב שם, המצב מר. ולדעתי מסוכן בהנוגע לעניני הציור של החסידים ואנ"ש.

לו ה' הזדמנות לכבודו להיות ב... און אַראַיין לייגן זיך אין דעם [= להיכנס בתוך הענין], לא רק בחיצונית, מאַכן שלום [= לעשות שלום], רק בפנימי, אַרויס קלאַפן דאָס אַביסל [= לגרש את זה מעט], ולפעול עליהם, כי לבד שבעצם הענין מצד אהבת אחים ה' ראוי לעשות בדבר כזה, כי לו שמעתי או אתה שח"ו התמימים ב... הם בסכנה ח"ו וה' ספק שיכולים לעזור, היינו אוזרים כל הכחות וההשתדלות בזה. הנה לבד זאת נוגע זה ביותר לכללות החסידות, ולההחזקות, הן של כ"ק אדמו"ר שליט"א והן של הישיבות תומכי תמימים...

ידידו הדו"ש ומברכו

יחזקאל פייגין

ב"ה כ"ח טבת תרצ"ד
וורשא.

אל ידידי הרה"ג הנודע לשם תהלה וו"ח אי"א מוהר"ר ...

שלום וברכה.

מכתבו קיבלתי במועדו, מאד צער ועגמת נפש הי' מכל הענין, אשר נראה בחוש אשר ר"ל מעשה שטן המרקד בינינו, אשר בכלל ענין זה של פירוד הוא דבר המחריב ר"ל כל חלקה טובה בגשמיות וברוחניות, ובפרט לעת כזאת בבוא ידידנו ... אשר הי' ראוי לאחד כל הכוחות לעזור לו בעבודתו, כי עי"ז הי' בעזרת השם יתברך התקוה היחידה בהעמדת בית חיינו על מצבו הראוי בגשמיות וברוחניות, כי באמת כבד לתאר הענין כמו שהוא, הנה יצא אחרת.

באמת בקבלי מכתבך ראיתי ענין מופתי מכ"ק אדמו"ר שליט"א, בשבת חנוכה הי' מאמר המתחיל מצותה משתשקע החמה¹, אבל ענין המאמר הי' כמעט כולו באיזה תוספות ביאור המאמר החלצו משנת תרנ"ט, אשר באמת תמהתי מה זה שייך לחנוכה, אבל בקבלי מכתבך ראיתי שייכותו לזמן ההווה.

אינני יודע לשית עצות בנפשי בזה, אם כי ידעתי באמת, גם כי שמעתי רק מצד אחד, בכ"ז ידעתי אשר הרבה צודק יש בדבריך, כי בכלל כך הוא המדה מכבר, אשר בעת אשר אחד עושה דבר טוב במסירה ונתינה, ימצא בדרכו צער ועגמת נפש.

כמדומה שכבר סיפרתי לך מעשה שהי' ברוסטוב. אם הנך זוכר, הי' שם ביהכנס' נוסח אר"י בשם „חאשמיניקס" שול², הכרתי אותו, וסיפר לי פעם, אשר הבית הכנסת יסד [הוא] כי הי' עשיר, ונתן חלק מביתו להבית הכנסת. בעת עלה בדעתו לעשות זאת שאל מכ"ק רבינו [אדמו"ר מהורש"ב] זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אם יעשה זאת, או אולי יותר נכון אשר ילך להתפלל, ויהי' לו שכר פסיעות? והשיב לו רבינו, שיעשה הבית הכנסת, והוא דבר טוב. וסימן יהי' לו אשר עושה דבר טוב, אשר בהבית הכנסת עוד יהי' זמן אַז מען וועט עם געבין פעץ [= שיקבל סטירה (מכות) בבית הכנסת שלו]. וכן הי' המעשה, כי זה סיפר לי בשבוע הזאת, אשר קיבל שם הפעץ.

לעצמי הסברתי הענין, כי בכל דבר טוב שעושים, הנה הנה"ב עושה את שלו, ומוצא בזה פניית עצמו, איזה הרגש ישות או שארי פנייות, ואם הדבר טוב רובו ככולו, רק נשארה הפני', הנה מחסד הוי', מסבב ענינים כאלו אשר

2) חאשמיניקס שול: ב„רשימת דברים" להר"י חיטריק (הוצאה חדשה, תשס"ט) ע' 400, ששם משפחתו הי' „חשמוני". והי' איש ישר מעיר האמיל. בביתו הי' חדר גדול למנין בכל יום. ראה גם „שמעות וסיפורים" (ניו יארק, תש"נ) ח"ב ע' 121. „בתוך הגולה" (אה"ק, תשע"ב) ע' 71.

מקבל מהדבר טוב צער ח"ו, ואז מתחרט על הדבר. כמובן אשר החרטה הוא ג"כ מהנה"ב, ובזה מתחרט מהפני', היינו בחשבו: וואָס האָב איך דאָס געדאַרפט [= מה הייתי צריך את זה], ונשאר רק ענין הרוחני בלבד.

(שמעתי פעם בדרך דרוש מאחד, שלכן כתוב³, „ולבכותה" בכ' זעירא, להיות כי מיתת שרה היתה סבתה בפועל עקידת יצחק, וזה הי' ע"י מעשה השטן, בכדי שאברהם יתחרט על העקידה ח"ו וע"כ בכה מעט כו"4),

בכל אופן, כן הוא הדבר ודאי, אשר מצד דרכי החסידות והעבודה צריך גם אתה לשום לב, ולידע בכלל, אשר זהו שנאת חנם, והיינו לפעול בעבודה פנימי' בעצמו דערהערן אשר כל הענין יסודו שנאת חנם משני הצדדים, און פועל'ן באי זיך לעקור זה מן הלב, וממילא דאָס וועט אַרויס רייסן בא יענעם אויך דעם שנאת חנם [= לפעול בעצמך לעקור זה מן הלב, וממילא זה יסיר השנאת חנם גם מהשני], הגם שזהו עבודה גדולה, אויף אזוי פיל פועל'ן באי זיך [= כ"כ הרבה לפעול על עצמך] אז בדרך ממילא כמים הפנים כו"5, תפעול על זולתו, אבל הלא זהו ירדת נשמתינו בשביל עבודה, ולא עלינו המלאכה לגמור⁶, צריכים אנו לעבוד ולהשתדל בזה, כי הדבר נוגע ביותר לכללות בנין וציור החסידים והחסידות ...

דידך הדו"ש ומברכך
יחזקאל פייגין

ב"ה כ"ד שבט תרצ"ד וורשא

אל כבוד ידידי הנכבד והנעלה וו"ח אי"א מוהר"ר ...

שלום וברכה.

קבלתי מכתבך, והנה מה אומר לך ידידי, שבע הנני תמרורים וצער מכללות המצב ... והעיקר אשר אין איש שם על לב בזה כלל, ונוסף לזה, אשר, כפי שהנני מרגיש במכתבים משם, אשר נעשה פירוד לבבות בין אחינו התמימים, אשר ר"ל, צרעת ממארת .. ונתקיים בנו „אמרו אחיכם שונאיכם"7, רואים הננו ר"ל מעשה שטן המרקד בינינו.

(3) חיי שרה כג, ב.

(4) ראה ספר אמרי יהודה לר' אברהם זרח ארלי יהודה לייבוש מברעזאן (מונקאטש, תרס"ח) ר"פ חיי שרה: „דאיתא במדרש (ב"ר פנ"ח, ו ובמתנות כהונה שם) ויקם אברהם מעל פני מתו, מלמד שהי' רואה מלאך המות מתריס כנגדו .. הי' אומר על ידך מתה שרה אילו לא עקדת בנך לא היתה מתה .. וכדי שיתחרט על מעשה העקידה אמר כן .. לכן כתיב כ' זעירא, שבכה מעט כדי שלא יהי' נראה כמתחרט על מעשה העקידה".

(5) משלי כז, יט. וראה תניא פמ"ו.

(6) ע"פ אבות פ"ב מט"ז.

(7) ישעיי' סו, ה.

... בשבת חנוכה הי' מאמר המתחיל מצותה משתשקע החמה¹ ... ענין המאמר הי' שאינו שייך כלל לחנוכה, ורק כל המאמר כמעט של החלצו רנ"ט ... הי' לי פלא מה זה שייך לחנוכה, וכעבור ... קבלתי מכתבים אשר לא דבר ריק הוא, וכי ישנו מה בינינו.

ידידך הדו"ש ומברכך
יחזקאל פייגין

לעילוי נשמת
הרה"ת יעקב ברוך בן ר' שניאור זלמן ע"ה
נלב"ע ביום ה', י"ט טבת ה'תשע"ט

גאנזבורג

ת' נ' צ' ב' ה'

נדבת משפחתו שיחיו

